

СИЛАБУС **навчальної дисципліни**

Повна назва дисципліни (державною мовою)	Актуальні проблеми медіації в Україні
Спеціальність	D8 ПРАВО
Освітня програма	ПРАВО
Рівень освіти	третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти;
Статус навчальної дисципліни	Вибіркова
Курс і семестр вивчення	2 курс 4 семестр
Кількість кредитів ЄКТС	3
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції 16 год.
	Практичні / семінарські 14 год.
	Самостійна робота 60 год.
Вид індивідуального завдання	реферат, есе / презентація
Форма підсумкового контролю	залік
Матеріали до курсу розміщено на сайті Інтернет-підтримки освітнього процесу	https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=23407
Кафедра/циклова комісія	Кафедра галузевого права та загальноправових дисциплін, каб. 502
Викладач	Кармаза Олександра Олександрівна, доктор юридичних наук, професор
Контактна інформація викладача для консультацій	Електронна пошта: oleksandra4572@ukr.net Вайбер: 0672725302
Анотація навчальної дисципліни:	
<p>Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми медіації в Україні» спрямована на вивчення теоретичних, правових та практичних аспектів медіації як альтернативного способу вирішення спорів. Розглядаються принципи медіації, роль медіатора, нормативно-правове регулювання в Україні та міжнародні стандарти, аналізуються проблеми та сучасні тенденції розвитку медіаційної практики. Дисципліна формує у здобувачів PhD компетентності для проведення наукових досліджень, критичного аналізу законодавства та практики медіації.</p>	

<p>Предметом навчальної дисципліни є вивчення теоретичних засад, правових норм та практичних аспектів медіації як альтернативного способу вирішення спорів, сучасних тенденцій розвитку медіаційних процедур в Україні та міжнародному контексті, а також аналіз проблем і викликів, що виникають у сфері застосування медіації в різних правових і соціальних сферах.</p>	
<p>Мета навчальної дисципліни:</p>	<p><i>Метою дисципліни є формування у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти компетентностей, необхідних для наукового дослідження та практичного застосування медіації, критичного аналізу законодавства і судової практики, інтеграції міжнародного досвіду та обґрунтованого формулювання висновків.</i></p>
<p>Мета орієнтована на формування компетентностей</p>	<p>Формування у здобувачів ступеня доктора філософії загальних та фахових компетентностей, необхідних для проведення наукових досліджень, критичного аналізу законодавства та практики медіації, а також розробки пропозицій щодо вдосконалення альтернативного вирішення спорів в Україні.</p> <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми медіації в Україні» у здобувача освіти мають бути сформовані такі програмні компетентності:</p> <p>ЗК 3. Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного світогляду;</p> <p>СК 1. Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі права та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях із права та суміжних галузей;</p> <p>СК 4. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері права та забезпечувати якість виконуваних досліджень; дотримання права інтелектуальної власності та стандартів академічної доброчесності;</p> <p>СК 6. Здатність здійснювати експертну діяльність у сфері права.</p> <p>СК 8 Здатність демонструвати знання концептуальних засад сучасного стану, тенденцій розвитку наукових досягнень у сфері публічного та приватного права.</p> <p>Програмні результати навчання:</p> <p>РН 3. Застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права;</p> <p>РН 4. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні аргументи, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні наукові джерела; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого правового та</p>

	<p>загальносоціального контекстів;</p> <p>РН 5. Планувати і виконувати теоретичні та прикладні дослідження з права та дотичних міждисциплінарних напрямів із використанням сучасного наукового інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу передових концептуальних і методологічних знань щодо досліджуваної проблеми з дотриманням стандартів академічної та професійної етики;</p> <p>РН 6. Розуміти загальні принципи та методи юридичної науки, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері права та у викладацькій практиці;</p> <p>РН 10. Готувати правові висновки, пропозиції та рекомендації за результатами правового дослідження.</p> <p>РН 11. Здійснювати доктринальне тлумачення норм національного, міжнародного права та права Європейського Союзу, здійснювати порівняльний аналіз правових явищ та процесів у різних правових системах.</p>
<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен</p> <p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сучасні теоретичні концепції та принципи медіації як альтернативного способу вирішення спорів; - нормативно-правове регулювання медіації в Україні та основні міжнародні стандарти; - етичні та професійні стандарти діяльності медіатора; - сучасні проблеми та тенденції розвитку медіації в Україні та за кордоном; - приклади судової практики та законодавчих ініціатив, що впливають на практику медіації; - методологію наукових досліджень у сфері альтернативного вирішення спорів. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - застосовувати знання про медіацію для аналізу конкретних правових ситуацій та спорів; - критично оцінювати законодавчі норми, судову практику та міжнародні стандарти медіації; - розробляти пропозиції щодо вдосконалення механізмів альтернативного вирішення спорів; - здійснювати науково обґрунтовані дослідження проблем медіації та формулювати власні висновки; - інтегрувати національний та міжнародний досвід медіації у професійну практику; - ефективно презентувати та захищати результати наукових досліджень у професійному та академічному середовищі.
<p style="text-align: center;">Перелік тем МОДУЛЬ 1.</p> <p>Змістовий модуль I. Основи медіації та роль медіатора у системі альтернативного врегулювання спорів</p> <p>Тема 1. Поняття та види альтернативних засобів врегулювання спорів.</p> <p>Тема 2. Правове регулювання медіації в Україні та міжнародні стандарти.</p>	

Тема 3. Роль медіатора та критерії його професійної підготовки.
Тема 4. Порядок проведення медіації. Теоретична модель медіації.

Змістовий модуль II. Практика та сучасний розвиток медіації в Україні

Тема 5. Медіація у цивільних, сімейних та трудових спорах.
Тема 6. Цивільно-правові договори в медіації.
Тема 7. Судова практика та проблеми застосування медіації в Україні.
Тема 8. Сучасні тенденції та перспективи розвитку медіації в Україні.

Рекомендовані джерела:

Основна

1. Про медіацію: Закон України від 16.11.2021 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
2. Закон України «Про медіацію» Науково-практичний коментар. Станом на 1 квітня 2023 р. / за заг.ред. д.ю.н., професора Кармази О.О. та двох інших URL: https://uu.edu.ua/upload/Nauka/naukovi_vydannia/komentar_pro_mediaciu_compressed.pdf
3. Закон України «Про медіацію» Науково-практичний коментар. Станом на 1 травня 2025 р. / за заг.ред. Кармази О.О., Федоренко Т.В., Кушерець Д.В., Домінгос Глорія. – Київ: Видавництво Університет "Україна", 2025. 350 с.
4. Кодекс професійної етики медіатора URL: <http://namu.com.ua/ua/info/mediators/nseyenf-yekhyuny-pyeeakhsua>
5. Конфліктологія та медіація : навчальний посібник / В. І. Докаш. Чернівці, Львів : Видавництво «Новий Світ – 2000», 2022. 249 с.
6. Документи медіатора: збірник зразків документів / О. В. Коротюк, д. ю. н. – К. : ОВК, 2024. – 198 с.
7. Ефективне врегулювання спорів: підр. / за заг. ред. Ю. Д. Притики. [Кол. авто-рів, Притика Ю. Д. та інші] — Київ: ВД «Дакор», 2025. — 360 с.
8. Зцілення ран конфлікту. Медіація може допомогти - Київ: Вид-во РАЦЮ, 2024, 344с.
9. Кармаза О.О., Кушерець Д.В., Луцька Г.В. Медіації в Україні як ефективна позасудова форма захисту прав громадян в умовах дії правового режиму воєнного стану. Human rights and public governance in modern conditions : Scientific monograph. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2023. 952 р. С.236-251. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-320-0-11>
10. Конфліктологія: загальна та юридична : підручник / Герасіна Л. М., Требін М. П., Сахань О. М., Воднік В. Д. Харків : Право, 2021. 224 с.
11. Конфліктологія та медіація : навчальний посібник / В. І. Докаш. – 2-ге видання, допрацьоване і перероблене. – Львів : «Новий Світ-2000», 2026. – 248.
12. Медіація в Україні. Закон України «Про медіацію». Судова медіація за судовим законодавством. – Київ : «Центр учбової літератури», 2022. – 158 с.
13. Медіація в Україні: мистецтво мирного вирішення спорів. / Л. Григоренко. – Київ: Видавничий дім «Центр української літератури», 2026. – 74 с.
14. Медіація при вирішенні індивідуальних трудових спорів в Україні: реалії та перспективи: монографія / Л. Ю. Величко, Д. В. Гринь, О. М. Ярошенко; за заг. ред. О. М. Ярошенка; М-во освіти і науки України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2024. – 232 с.
15. Медіація у відновному правосудді за участю неповнолітніх: навчальний посібник / Н. Крестовська, К. Стриєк, І. Федорич за аг. ред.. О. Калашник. Київ: 2024. 142 с.
16. Науково-практичний коментар до Закону України «Про медіацію» — Київ: Видавництво РАЦЮ, 2024, 100 с.
17. Озерський І. В. Актуальні проблеми медіації в юрисдикційному процесі України : Примирні процедури в цивілістичному процесі: теорія і практика (нотаріат, суд, адвокатура, виконавче провадження). Науково-практичний посібник. (Серія «Процесуальні науки») / за заг. ред. докторки юридичних наук, професорки, заслуженої юристки України С.Я. Фурси. К.: Алерта, 2022. 428 с.
18. Примирні процедури в цивілістичному процесі: теорія і практика (нотаріат, суд,

адвокатура, виконавче провадження). Науково-практичний посібник. (Серія «Процесуальні науки») / за заг. ред. докторки юридичних наук, професорки, заслуженої юристки України С. Я. Фурси. К.: Алерта, 2022. 428 с.

19. Психологія конфлікту. Навч. посібник. Реком. МОН України. «Долинська Л. В., Матяш-Заяц Л. П.», 2023 р., 304 с.

20. Рахліс В. Переговори і медіація: підручник для підготовки професійного переговорника / В. Л. Рахліс, О. О. Павленко. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2021. 344 с.

Допоміжна

21. Адвокат та медіація : посібник / Г. Гаро, А. Зернова, Г. Єременко, Р. Коваль, С. Погоріла, В. Поліщук, О. Помазановська, Л. Романадзе, М. Саєнко, В. Ситюк. Харків : ФАКТОР-МЕДІА, 2022. 112 с.

22. Альтернативне вирішення цивільно-правових спорів. За редакцією Н. Ю. Голубевої. Одеса: 2020. 344 с.

23. Бондаренко Л. О., Прокодячик С. С. Психологічні засади медіації як посередництва у вирішенні конфліктів. Особистість, суспільство, війна : тези доп. учасників міжнар. психолог. Форуму (м. Харків, Україна, 26 квіт. 2024 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; Нац. акад. правових наук України. Харків : ХНУВС, 2024. С. 50-53.

24. Vladyslav Teremetskyi, Kseniia Tokarieva, Mykola Stefanchuk, Yaroslava Kovach, Oleksii Fast and Tetiana Fedorenko. Prospects for the Development of Mediation Institute in Notarial Activities. Archives des Sciences: A Multidisciplinary Journal. Publication Date: 15 May 2024. Archs Sci. (2024) Volume 74, Issue 2 Pages 1-6, Paper ID 2024201. <https://doi.org/10.62227/as/74201> (Scopus)

25. Галяян І. М. Медіація та консиліація як примирні процедури внутрішнього корпоративного конфлікту. Часопис Київського університету права. 2020. №3. С. 201-203.

26. Дмитренко А. А., Мазур М. Р. Особливості медіації у кримінальному провадженні України. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. 2021. С. 273-277.

Документи медіатора: збірник зразків документів / О. В. Коротюк, д. ю. н. – К. : ОВК, 2024. – 198 с. 22. Дутко А., Нагірняк О. Медіація як спосіб вирішення сімейних спорів. Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Серія: “Юридичні науки”. 2020. Т. 7. № 1. С. 148-152.

23. Зцілення ран конфлікту. Медіація може допомогти - Київ: Вид-во РАЦІО, 2024, 344с.

24. Гар-аналіз впровадження інституту медіації в Україні. URL: <https://www.pravojustice.eu/storage/app/uploads/public/5f5/f7d/2a9/5f5f7d2a9b5cb356474501.pdf>

25. Кармаза О.О. Медіація в Україні як позасудова форма захисту прав громадян: переваги та недоліки її застосування в умовах дії воєнного стану. Правові, економічні та соціокультурні засади регулювання суспільних відносин: сучасні реалії та виклики часу : збірник матеріалів V Всеукр. наук.-практ. конф., 5-6 грудня 2023 р. / Полт. ін-т економіки і права Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» ; відп. ред. Р. Басенко. Полтава : ПІЕП, 2024. С.43-46.

26. Кармаза О.О., Каращук К.Л. Медіація як альтернативна форма вирішення виборчих спорів (конфліктів) в Україні: переваги, недоліки та рекомендації Юридичний науковий електронний журнал. 2024. № 7. С. 46-49 DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-7/9>

27. Кармаза О.О., Каращук К.Л. Суб'єктний склад процедури медіації: до питання про особисту участь сторін спору в медіації. Юридичний науковий електронний журнал. 2025. № 7. С.64-67. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-7/13>

28. Кармаза О. О., Федоренко Т. В., Позов Д. А. Медіація як альтернативний механізм врегулювання спорів та конфліктів: проблеми в розкритті змісту термінів використаних в законі / Часопис Київського університету права - № 2-4 (2022) С.73-77. DOI: <https://doi.org/10.36695/2219-5521.2-4.2022.12>

29. Кармаза О. О., Федоренко Т. В., Позов Д. А. Цивільно-правові договори в медіації: проблеми якості закону. Електронне наукове фахове видання «Юридичний науковий

електронний журнал». — 2023. - № 2. С. 151-154.

30. Кармаза О. О., Федоренко Т. В., Теоретична модель процесу медіації: провадження, стадії, етапи, процесуальні дії, їх співвідношення. *Право і суспільство*. 2023. №2. С. 67-72.

31. Коучинг конфліктів – вирішуйте проблеми, зміцнюючи відносини [практикум для тренерів] / За заг. ред. професорів О. Редліха та С. Хаджирадевої. Миколаїв: Ємельянова Т.В., 2023. 167 с.

32. Федоренко Т. В. Медіація у цивільному судочинстві. Щомісячний інформаційноаналітичний журнал: Економіка. Фінанси. Право. 2025. Випуск: № 6. С. 13-16. URL: <http://efp.in.ua/en/journal-article/1645>

33. Яремко О. М. Право на медіацію як соціальну послугу: проблеми реалізації в територіальних громадах України. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*, 2023. № 78. Ч. 2. С. 419-424.

34. Яремко О. М., Гірняк Г. С. Медіація як базова соціальна послуга: повноваження органів місцевого самоврядування. *Галицькі студії. Юридичні науки*. 2024. № 6. С. 43- 49.

35. Яремко О. М., Шафранський В. В. Інформування про медіацію як повноваження виконавчих органів місцевого самоврядування. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 4. С. 199-205.

Інформаційні ресурси

1. <https://www.portal.rada.gov.ua> – офіційний вебсайт Верховної Ради України.
2. <https://www.kmu.gov.ua> – офіційний вебсайт Кабінету Міністрів України.
3. <https://www.court.gov.ua/vscourt> – офіційний вебпортал судової влади в Україні.
4. <https://www.scourt.gov.ua> – офіційний вебсайт Верховного Суду України.
5. <https://www.sc.gov.ua> – офіційний вебсайт Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ.
6. <https://www.minjust.gov.ua> – Офіційний вебсайт Міністерства юстиції України.
7. <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home> – Європейський суд з прав людини.
8. <https://www.reyestr.court.gov.ua> – Єдиний реєстр судових рішень в Україні.
9. <https://ukrmediation.com.ua> - Український Центр Медіації (УЦМ) — ресурс із моделями документів, практиками, відео, симулятором медіації.
10. <https://namu.com.ua> - Національна асоціація медіаторів України (НАМУ) — офіційний сайт з розділами “Ресурси”, “Бібліотека”, “Відеотека”, публікаціями, кодексом етики медіатора тощо.
11. <https://ip-mediation.nipo.gov.ua> - Центр ІР-Медіації (ІР-Mediation при НПО) — спеціалізований український ресурс з медіації у сфері інтелектуальної власності.

Рекомендовані курси для поглибленого вивчення дисципліни (неформальна освіта):

Онлай курси від АСМУ (Асоціація сімейних медіаторів в Україні)

https://www.afmu.org.ua/online-courses?utm_source=chatgpt.com

Медіаційні тренінги ІМ Campus / ІМС

https://im-campus.com/training/professional-mediation-course?utm_source=chatgpt.com

Система оцінювання результатів навчання:

Результати навчальної діяльності здобувачів освіти оцінюються за 100-бальною шкалою в кожному семестрі окремо. За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS. Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру. Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки здобувачам освіти, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів. Загальні критерії оцінювання успішності здобувачів освіти, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче. Кожен модуль включає бали за поточну роботу здобувача освіти на семінарських, практичних, лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань. Реферативні дослідження та есе, які виконує здобувач освіти за

визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях. Модульний контроль знань здобувачів освіти здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Накопичування рейтингових балів із навчальної дисципліни:

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ОСВІТИ НА ЗАЛІК

Поточне тестування та самостійна робота								Тести/ ІНДЗ	Сума	Залік*
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	30	не більше 100	Не більше 30
5	5	5	5	5	5	5	5			

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

*- залік складається у випадку, коли здобувач освіти не набрав необхідну кількість балів для автоматичного заліку, або ж хоче підвищити свій бал

Шкала оцінювання результатів навчання:

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		екзамен	залік		
90 – 100	<i>відмінно</i>	5	зараховано	A	<i>відмінно</i>
82 – 89	<i>добре</i>	4		B	<i>добре (дуже добре)</i>
75 – 81	<i>добре</i>	4		C	<i>добре</i>
64 – 74	<i>задовільно</i>	3		D	<i>задовільно</i>
60 – 63	<i>задовільно</i>	3		E	<i>задовільно (достатньо)</i>
35 – 59	<i>незадовільно</i>	2	не зараховано	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 34	<i>незадовільно</i>	2		F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

Політика курсу:

Політика дотримання академічної доброчесності

Викладання навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація, списування. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми, відрахування.

Комунікаційна політика

Здобувачі освіти повинні мати активовану пошту. Обов'язком здобувача освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки та відвідування, перегляд інформації у Viber-групі, у розділі сповіщень на платформі Moodle. Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача освіти є робота з дистанційним курсом «Теоретичні та практичні проблеми публічного права». Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту кафедри.

Політика щодо пропусків занять

Здобувачі освіти мають відвідувати лекційні та практичні (семінарські) заняття. Відсутність на занятті може бути виправдана поважною причиною. Поважними причинами відсутності вважаються: хвороба, участь у Всеукраїнській студентській олімпіаді, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт чи будь-якому іншому заході, який

можна віднести до заходів, що сприяють розвитку здобувачів освіти і поліпшенню іміджу університету (інституту). При дистанційній чи змішаній формах організації освітнього процесу відвідуваність занять стає тотожною відвідуваності та активності здобувача освіти (виконанню завдань).

Політика щодо виконання навчальних завдань пізніше встановленого терміну

Здобувачі освіти мають виконувати всі навчальні завдання у встановлені терміни. Здобувач освіти, який не виконав ту чи іншу кількість навчальних завдань вчасно й хоче надолужити прогаяне, може звернутися по допомогу до викладача.

Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач освіти не згоден із оцінюванням його знань, він може оскаржити виставлену викладачем оцінку в установленому порядку.

Бонуси

Здобувачі освіти, які регулярно відвідували лекції (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та мають написаний конспект лекцій, отримують додатково 2 бали до результатів оцінювання / до підсумкової оцінки.

Силабус навчальної дисципліни відповідає змісту ОНП «Право» спеціальності D8 Право третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти Університету «Україна», а саме: відповідність назві дисципліни, кількості кредитів, формі підсумкового контролю, набору компетентностей і результатів навчання.

Силабус затверджено на засіданні кафедри галузевого права та загальноправових дисциплін, протокол від **26.08.2025** р. № **1**.

ПОГОДЖЕНО:

Директор

Інституту права та суспільних відносин

Тетяна ФЕДОРЕНКО

Завідувач кафедри галузевого права
та загальноправових дисциплін

Олексій ФАСТ